

ΠΑΡΑΓΩΓΟ ΕΝΩΣΙΑΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

1

- Αποτελείται από τους νομικούς κανόνες που θεσπίζουν με μονομερείς τους πράξεις τα όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη βάση της εξουσιοδότησης που τους παρέχεται προς την κατεύθυνση αυτή από το πρωτογενές ενωσιακό δίκαιο.
- Πρόκειται ειδικότερα για τις εξής πράξεις:
 - ▣ Κανονισμούς
 - ▣ Οδηγίες
 - ▣ Αποφάσεις
 - ▣ Συστάσεις
 - ▣ Γνώμες

ΠΑΡΑΓΩΓΟ ΕΝΩΣΙΑΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

ΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ

2

- Ο κανονισμός είναι υποχρεωτική νομική πράξη.
- Έχει γενική ισχύ, απευθύνεται επομένως σε έναν καταρχήν αφηρημένο και απροσδιόριστο αριθμό αποδεκτών.
- Έχει καθολική δεσμευτικότητα, υπό την έννοια ότι δεσμεύει όλους όσους αφορά για το σύνολο του περιεχομένου του. Δεν καταλείπει επομένως στα κράτη μέλη καμία διακριτική ευχέρεια ως προς την επιλογή των εφαρμοστέων κανόνων, την υποχρέωση τήρησης των επιταγών του και την επιβολή των κατά περίπτωση προβλεπόμενων κυρώσεων.
- Έχει άμεση ισχύ, υπό την έννοια ότι εφαρμόζεται χωρίς να απαιτείται αλλά και να επιτρέπεται καμιά ενέργεια ενσωμάτωσης των κανόνων του στην εσωτερική έννομο τάξη του κάθε κράτους μέλους. Δεν επιτρέπεται επομένως η μετατροπή του κανονισμού σε εθνική νομοθετική και κανονιστική πράξη.
- Δημοσιεύεται στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ισχύει από την ημερομηνία που ορίζει, αλλιώς την εικοστή ημέρα από τη δημοσίευση.
- Παράδειγμα [Κανονισμού](#)

ΠΑΡΑΓΩΓΟ ΕΝΩΣΙΑΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

ΟΙ ΟΔΗΓΙΕΣ

3

- Η οδηγία είναι υποχρεωτική νομική πράξη.
- Απευθύνεται μόνο σε κράτη μέλη (συνήθως στο σύνολο των κρατών μελών) και όχι σε ιδιώτες.
- Δεσμεύει τους αποδέκτες της μόνο ως προς το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα, αφήνοντας ελεύθερη την επιλογή του τύπου και των μέσων που θα χρησιμοποιηθούν για την επίτευξη του αποτελέσματος αυτού.
- Απαιτεί πάντοτε ενσωμάτωση στην εθνική έννομο τάξη προκειμένου να εφαρμοστεί, εντός προθεσμίας που καθορίζει η ίδια. Η ενσωμάτωση πρέπει να γίνεται με την υιοθέτηση μέτρων υποχρεωτικού χαρακτήρα. Δεν αρκεί η ενσωμάτωση με εγκύκλιο, ούτε μπορεί ένα κράτος μέλος να επικαλεστεί συμμόρφωση μέσω της πρακτικής των οργάνων του.
- Παράδειγμα Οδηγίας

ΠΑΡΑΓΩΓΟ ΕΝΩΣΙΑΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

ΟΙ ΟΔΗΓΙΕΣ

4

- Άρθρο 23 παρ. 1 Οδηγίας 2010/13/ΕΕ: *Η αναλογία τηλεοπτικών διαφημιστικών μηνυμάτων και μηνυμάτων τηλεπώλησης κατά το χρονικό διάστημα από 06.00 έως 18.00 δεν υπερβαίνει το 20 % του διαστήματος αυτού. Η αναλογία τηλεοπτικών διαφημιστικών μηνυμάτων και μηνυμάτων τηλεπώλησης κατά το χρονικό διάστημα από 6.00 μ.μ. έως 24.00 δεν υπερβαίνει το 20 % του διαστήματος αυτού.*
- Επομένως, ο εθνικός νομοθέτης αφήνεται ελεύθερος να αποφασίσει την ακριβή αναλογία των τηλεοπτικών διαφημιστικών μηνυμάτων και των μηνυμάτων τηλεπώλησης εντός αυτών των ως άνω χρονικών περιόδων (6.00-18.00 και 18.00-24.00), εφόσον αυτή είναι μέχρι 20 % του συνολικού χρόνου μετάδοσης. Για παράδειγμα, μπορεί να αποφασίσει ότι θα είναι 15 % εντός της περιόδου 06.00-18.00 και 10% εντός της περιόδου 18.00-24.00. Για να γίνει αυτός ο προσδιορισμός, κάθε κράτος μέλος πρέπει να εκδώσει εθνική πράξη ενσωμάτωσης.
- Αυτή η ελευθερία θα απουσίαζε σε περίπτωση κανονισμού. Η σχετική πρόβλεψη θα μπορούσε τότε να είναι: *Η αναλογία τηλεοπτικών διαφημιστικών μηνυμάτων και μηνυμάτων τηλεπώλησης κατά το χρονικό διάστημα από 06.00 έως 18.00 θα είναι 15 % του διαστήματος αυτού. Η αναλογία τηλεοπτικών διαφημιστικών μηνυμάτων και μηνυμάτων τηλεπώλησης κατά το χρονικό διάστημα από 6.00 μ.μ. έως 24.00 θα είναι 10 % του διαστήματος αυτού. Δεν θα υπάρχει περιορισμός στη μετάδοση τηλεοπτικών διαφημιστικών μηνυμάτων και μηνυμάτων τηλεπώλησης κατά το χρονικό διάστημα 24.00-06.00.*

ΠΑΡΑΓΩΓΟ ΕΝΩΣΙΑΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

ΟΙ ΟΔΗΓΙΕΣ

5

- Παράγει έννομα αποτελέσματα από μεταφοράς της στην εσωτερική έννομο τάξη, ακόμα και αν αυτή η μεταφορά γίνει πριν τη λήξη της ημερομηνίας ενσωμάτωσης που η οδηγία ορίζει. Ακόμα και πριν την ενσωμάτωση όμως, τα κράτη μέλη οφείλουν να μην προβαίνουν σε οποιαδήποτε ενέργεια που μπορεί να υπονομεύσει τους σκοπούς της μη εισέτι ισχύουσας οδηγίας.
- Από την ενσωμάτωση της οδηγίας, μπορούν να επικαλούνται τους κανόνες της άμεσα όλοι εκείνοι στους οποίους οι κανόνες αυτοί απευθύνονται. Ισχύουν επομένως οι κανόνες υπέρ και κατά τόσο κρατικών οντοτήτων όσο και ιδιωτών.
- Σε περίπτωση άπρακτης παρόδου της σχετικής προθεσμίας ενσωμάτωσης, οι κανόνες της εφαρμόζονται μόνον εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις του αμέσου αποτελέσματος και στον βαθμό και μόνον που αφορούν κρατικές οντότητες και οργανισμούς. Οι οδηγίες έχουν επομένως μόνο κάθετο και όχι και οριζόντιο άμεσο αποτέλεσμα. Δεν επιτρέπεται συνεπώς η επίκληση των κανόνων μη ενσωματωμένης οδηγίας κατά ιδιωτών, έστω και αν έχει παρέλθει η τασσόμενη προθεσμία ενσωμάτωσης.
- Δημοσιεύεται στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εκτός ελαχίστων μόνον εξαιρέσεων στις οποίες κοινοποιείται στους αποδέκτες της.

ΠΑΡΑΓΩΓΟ ΕΝΩΣΙΑΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

ΟΙ ΟΔΗΓΙΕΣ

6

- Προσηκόντως ενσωματωθείσα οδηγία → παράγει πλήρη αποτελέσματα έναντι όλων (ασχέτως αν έχει παρέλθει η προθεσμία ενσωμάτωσης).
- Μη ενσωματωθείσα οδηγία:
 - Δεν παράγει κανένα απολύτως αποτέλεσμα πριν την παρέλευση της προθεσμίας ενσωμάτωσης.
 - Μετά την παρέλευση της προθεσμίας ενσωμάτωσης, παράγει έννομα αποτελέσματα μόνον εφόσον πληρούνται οι όροι του άμεσου αποτελέσματος και μόνο κατά κρατικών οντοτήτων (κάθετες σχέσεις).
 - Δεν παράγει έννομα αποτελέσματα έναντι ιδιωτών, ακόμα και μετά την παρέλευση της προθεσμίας ενσωμάτωσης (οριζόντιες σχέσεις).

ΠΑΡΑΓΩΓΟ ΕΝΩΣΙΑΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

ΟΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

7

- Η απόφαση είναι υποχρεωτική νομική πράξη.
- Μπορεί να έχει συγκεκριμένους αποδέκτες, αλλά μπορεί επίσης να έχει και γενικότερο περιεχόμενο.
- Όταν ορίζει συγκεκριμένους αποδέκτες, έχει ως σκοπό της τη ρύθμιση ατομικών περιπτώσεων και καταστάσεων και είναι υποχρεωτική μόνο ως προς τους αποδέκτες αυτούς.
- Έχει καθολική δεσμευτικότητα, υπό την έννοια ότι δεσμεύει όλους όσους αφορά για το σύνολο του περιεχομένου της.
- Έχει άμεση ισχύ, καθώς εφαρμόζεται χωρίς να είναι απαραίτητη οποιαδήποτε περαιτέρω ενέργεια σε εθνικό επίπεδο.
- Δημοσιεύεται στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εκτός ελαχίστων μόνον εξαιρέσεων στις οποίες κοινοποιείται στους αποδέκτες της.
- Παράδειγμα [Απόφασης](#)

ΠΑΡΑΓΩΓΟ ΕΝΩΣΙΑΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

ΟΙ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΟΙ ΓΝΩΜΕΣ

8

- **ΟΙ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ:** Η σύσταση είναι μη υποχρεωτική νομική πράξη, με την οποία ένα ενωσιακό όργανο γνωστοποιεί τις απόψεις του και προτείνει μια συγκεκριμένη γραμμή δράσης για κάποιο θέμα. Η σύσταση εκδίδεται με πρωτοβουλία του ενωσιακού οργάνου.
- **ΟΙ ΓΝΩΜΕΣ:** Η γνώμη είναι μη υποχρεωτική νομική πράξη, με την οποία το ενωσιακό όργανο γνωμοδοτεί επί συγκεκριμένου θέματος. Η γνώμη εκδίδεται συνήθως κατόπιν σχετικού αιτήματος του ενδιαφερομένου.

ΟΙ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΤΗΣ ΕΕ

9

- Οι Διεθνείς Συνθήκες στις οποίες συμμετέχει ως συμβαλλόμενο μέρος (και) η ίδια η Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα της ενωσιακής εννόμου τάξεως.
- Οι κανόνες τους είναι συνεπώς νομικώς υποχρεωτικοί τόσο για τα κράτη μέλη και τα εθνικά τους όργανα, όσο και για τα ενωσιακά όργανα (άρθρο 216 παρ. 2 ΣΛΕΕ).
- Δεν μπορούν επομένως τα ενωσιακά όργανα να νομοθετούν και να ενεργούν κατά παραβίαση των κανόνων αυτών των Διεθνών Συνθηκών.
- Δεν αναγνωρίζεται όμως υπεροχή των κανόνων αυτών και έναντι των πρωτογενών ενωσιακών κανόνων των Συνθηκών και του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ C-402/05 P και C-415/05 P Yassin Abdullah Kadi).
- Τούτο παρά την αντίθετη επί του θέματος αυτού θέση του Διεθνούς Δικαίου (ΔΔΧ LaGrand).
- Άρθρο 218 παρ. 11 ΣΛΕΕ: *«Ένα κράτος μέλος, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο ή η Επιτροπή μπορεί να ζητήσει από το Δικαστήριο να γνωμοδοτήσει εάν η σχεδιαζόμενη [διεθνής] συμφωνία είναι συμβατή με τις Συνθήκες. Εάν η γνώμη του Δικαστηρίου είναι αρνητική, η σχεδιαζόμενη [διεθνής] συμφωνία μπορεί να τεθεί σε ισχύ μόνο εφόσον τροποποιηθεί, ή εάν αναθεωρηθούν οι Συνθήκες».*

ΟΙ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΤΗΣ ΕΕ

Ανακοίνωση Ευρωπαϊκής Επιτροπής 19.07.2018, COM (2018) 547: Η απόφαση *Achmea* παρουσιάζει επίσης συνάφεια για τον μηχανισμό διαιτησίας μεταξύ επενδυτών και κράτους που συστάθηκε στο άρθρο 26 της Συνθήκης για τον Χάρτη Ενέργειας όσον αφορά τις ενδοενωσιακές σχέσεις. **Η εν λόγω διάταξη, ερμηνευόμενη ορθά, δεν προβλέπει ρήτρα διαιτησίας μεταξύ επενδυτών και κράτους η οποία να εφαρμόζεται μεταξύ επενδυτών από ένα κράτος μέλος της ΕΕ και ένα άλλο κράτος μέλος της ΕΕ. Δεδομένης της υπεροχής του ενωσιακού δικαίου, η εν λόγω ρήτρα, εφόσον ερμηνευτεί ως ισχύουσα εντός της ΕΕ, είναι ασύμβατη με το πρωτογενές δίκαιο της ΕΕ και, ως εκ τούτου, δεν εφαρμόζεται.** Πράγματι, το σκεπτικό του Δικαστηρίου στην υπόθεση *Achmea* ισχύει εξίσου και σε ό,τι αφορά την ενδοενωσιακή εφαρμογή μιας τέτοιας ρήτρας, η οποία, όπως και οι ρήτρες των ενδοενωσιακών ΔΕΣ, παρέχει τη δυνατότητα υποβολής των εν λόγω διαφορών σε φορέα που δεν ανήκει στο δικαστικό σύστημα της ΕΕ. Το γεγονός ότι η ΕΕ είναι επίσης συμβαλλόμενο μέρος της Συνθήκης για τον Χάρτη Ενέργειας δεν επηρεάζει το ακόλουθο συμπέρασμα: η συμμετοχή της ΕΕ στην εν λόγω Συνθήκη έχει δημιουργήσει δικαιώματα και υποχρεώσεις μόνο μεταξύ της ΕΕ και τρίτων χωρών και δεν έχει επηρεάσει τις σχέσεις μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ.

Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗΣ ΣΥΝΘΗΚΩΝ (ΑΡΘΡΟ 48 ΣΕΕ)

11

□ ΣΥΝΗΘΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗΣ:

- Υποβολή στο Συμβούλιο σχεδίου αναθεώρησης. Η υποβολή μπορεί να γίνει από την Επιτροπή, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και οποιοδήποτε κράτος μέλος.
- Το σχέδιο μπορεί να αφορά τόσο την αύξηση όσο και την μείωση των ενωσιακών αρμοδιοτήτων.
- Διαβίβαση του σχεδίου από το Συμβούλιο στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, με ταυτόχρονη κοινοποίηση στα εθνικά κοινοβούλια.
- Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αποφασίζει με απλή πλειοψηφία υπέρ της εξέτασης των προτεινόμενων τροποποιήσεων, μετά από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την Επιτροπή.
- Ο πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου συγκαλεί Συνέλευση, απαρτιζόμενη από εκπροσώπους των ενωσιακών οργάνων και των κυβερνήσεων και των κοινοβουλίων των κρατών μελών.

Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗΣ ΣΥΝΘΗΚΩΝ (ΑΡΘΡΟ 48 ΣΕΕ)

12

- Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο μπορεί να αποφασίσει με απλή πλειοψηφία και κατόπιν έγκρισης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου να μην συγκαλέσει Συνέλευση, εφόσον αυτό κρίνεται μη απαραίτητο ενόψει της έκτασης των προτεινόμενων τροποποιήσεων.
- Η Συνέλευση εξετάζει τα προτεινόμενα σχέδια αναθεώρησης και εκδίδει με συναίνεση σύσταση προς τη Διάσκεψη των αντιπροσώπων των κυβερνήσεων των κρατών μελών.
- Η Διάσκεψη των αντιπροσώπων των κυβερνήσεων των κρατών μελών συγκαλείται από τον πρόεδρο του Συμβουλίου για να καθορισθούν με κοινή συμφωνία οι τροποποιήσεις που πρέπει να επέλθουν στις Συνθήκες.
- Οι τροποποιήσεις τίθενται σε ισχύ αφού επικυρωθούν από όλα τα κράτη μέλη σύμφωνα με τους συνταγματικούς τους κανόνες.
- Εάν ωστόσο μετά την παρέλευση δύο ετών από την υπογραφή της τροποποιητικής Συνθήκης τα τέσσερα πέμπτα των κρατών μελών έχουν επικυρώσει την νέα Συνθήκη και ορισμένα αντιμετωπίζουν προβλήματα όσον αφορά την επικύρωση αυτή, το θέμα παραπέμπεται στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο.

Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗΣ ΣΥΝΘΗΚΩΝ (ΑΡΘΡΟ 48 ΣΕΕ)

13

ΑΠΛΟΠΟΙΗΜΕΝΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗΣ:

- Για την τροποποίηση διατάξεων που αφορούν τις εσωτερικές πολιτικές και δράσεις τις Ευρωπαϊκής Ένωσης (Μέρος III ΣΛΕΕ):
 - ▣ Δεν μπορεί όμως η τροποποίηση αυτή να αυξάνει τις αρμοδιότητες που απονέμονται στην Ένωση από τις Συνθήκες.
 - ▣ Η σχετική πρωτοβουλία μπορεί να αναληφθεί από την κυβέρνηση εκάστου κράτους μέλους, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την Επιτροπή.
 - ▣ Οποιοδήποτε από τα παραπάνω μέρη μπορεί να υποβάλει στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο σχέδιο αναθεώρησης.
 - ▣ Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αποφασίζει ομόφωνα επί των προτεινόμενων τροποποιήσεων μετά από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την Επιτροπή, καθώς και με την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα σε περίπτωση τροποποιήσεων θεσμικής φύσεως στον νομισματικό τομέα.
 - ▣ Η απόφαση αυτή τίθεται σε ισχύ μόνο αφότου εγκριθεί από τα κράτη μέλη σύμφωνα με τους αντίστοιχους συνταγματικούς κανόνες.
 - ▣ Η μέθοδος αυτή ακολουθήθηκε για την ταχεία τροποποίηση του άρθρου 136 ΣΛΕΕ, ώστε να επιτραπεί στα κράτη μέλη της ευρωζώνης να θεσπίσουν μόνιμο μηχανισμό για την προστασία της σταθερότητας της ζώνης του ευρώ.

Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗΣ ΣΥΝΘΗΚΩΝ (ΑΡΘΡΟ 48 ΣΕΕ)

14

ΔΕΕ C-370/12 Thomas Pringle κατά Government of Ireland (1/2):

- Θίγει η σύσταση μηχανισμού για την προστασία της σταθερότητας της ζώνης του ευρώ την ενωσιακή αρμοδιότητα στον τομέα της νομισματικής πολιτικής (α) καθώς και στον τομέα του συντονισμού των οικονομικών πολιτικών των κρατών μελών (β), ώστε η πρόβλεψη ενός τέτοιου μηχανισμού να έπρεπε να είχε γίνει με τον συνήθη τρόπο αναθεώρησης;
- Δεν εμπίπτει προφανώς η παροχή χρηματοοικονομικής συνδρομής σε κράτος μέλος στη νομισματική πολιτική, αλλά η θέσπιση του εν λόγω μηχανισμού εμπίπτει στον τομέα της οικονομικής πολιτικής.
- Δεν θίγει επομένως η πρόβλεψη του μηχανισμού αυτού την αποκλειστική ενωσιακή αρμοδιότητα στον τομέα της νομισματικής πολιτικής για τα κράτη μέλη με νόμισμα το ευρώ.
- Οι πρωτογενείς ενωσιακοί κανόνες περιορίζουν το έργο της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον τομέα της οικονομικής πολιτικής στη θέσπιση μέτρων συντονισμού, χωρίς να της αναθέτουν ειδική αρμοδιότητα για τη θέσπιση μηχανισμού σταθερότητας όπως αυτού που προβλέπεται από την εν λόγω απόφαση.

Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗΣ ΣΥΝΘΗΚΩΝ (ΑΡΘΡΟ 48 ΣΕΕ)

15

ΔΕΕ C-370/12 Thomas Pringle κατά Government of Ireland (2/2):

- Συνεπάγεται η σύσταση μηχανισμού για την προστασία της σταθερότητας της ζώνης του ευρώ αύξηση των ενωσιακών αρμοδιοτήτων, ώστε η πρόβλεψη ενός τέτοιου μηχανισμού να έπρεπε να είχε γίνει αποκλειστικά και μόνο με τον συνήθη τρόπο αναθεώρησης;
- Δεν προστίθεται με την εν λόγω τροποποίηση καμία νέα ενωσιακή αρμοδιότητα, ούτε προβλέπεται μια νέα νομική βάση για να αναλαμβάνονται ενωσιακές πρωτοβουλίες σε τομείς που αυτό ήταν αδύνατο πριν την τροποποίηση.
- Η προσβαλλόμενη απόφαση προβλέπει απλώς τη θέσπιση ενός μηχανισμού σταθερότητας από τα κράτη μέλη και σιωπά ως προς το έργο που θα έχουν ενδεχομένως να επιτελέσουν τα ενωσιακά θεσμικά όργανα στο πλαίσιο αυτό.
- Δεν συνεπάγεται επομένως η προσβαλλόμενη απόφαση καμία αύξηση των ανατεθειμένων ενωσιακών αρμοδιοτήτων.
- Δεν προκύπτει κατά συνέπεια κανένα στοιχείο ικανό να θίξει το κύρος της προσβαλλόμενης απόφασης.

Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗΣ ΣΥΝΘΗΚΩΝ (ΑΡΘΡΟ 48 ΣΕΕ)

16

ΑΠΛΟΠΟΙΗΜΕΝΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗΣ:

- Για την αντικατάσταση από την ειδική πλειοψηφία της ομοφωνίας που συχνά προβλέπεται από τις Συνθήκες ως όρος για την λήψη αποφάσεων από το Συμβούλιο.
 - Δεν μπορεί ωστόσο αυτή η αντικατάσταση να πραγματοποιηθεί για τις αποφάσεις που έχουν στρατιωτικές επιπτώσεις καθώς και για εκείνες στον τομέα της άμυνας.
 - Η σχετική πρωτοβουλία αναλαμβάνεται από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και διαβιβάζεται στα εθνικά κοινοβούλια.
 - Σε περίπτωση αντιθέσεως εθνικού κοινοβουλίου που κοινοποιείται εντός έξι μηνών από την παραπάνω διαβίβαση, η απόφαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου δεν μπορεί να εκδοθεί.
 - Ελλείψει αντιθέσεως, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο μπορεί να εκδώσει ομόφωνα την απόφαση μετά την έγκριση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου το οποίο αποφασίζει με την πλειοψηφία των μελών που το απαρτίζουν.
- Για την αντικατάσταση από την συνήθη νομοθετική διαδικασία της ειδικής νομοθετικής διαδικασίας, όπου η τελευταία προβλέπεται από τις Συνθήκες για την έκδοση νομοθετικών πράξεων. Ισχύουν και στην περίπτωση αυτή οι ίδιοι όροι που αναφέρθηκαν αμέσως παραπάνω για την αντικατάσταση στο Συμβούλιο της ομοφωνίας από τον κανόνα της ειδικής πλειοψηφίας.

Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΕΝΩΣΙΑΚΩΝ ΚΑΝΟΝΩΝ

17

- Υπάρχουν ποικίλοι τρόποι παραγωγής ενωσιακών κανόνων, τόσο νομοθετικοί όσο και μη νομοθετικοί:
 - **ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ:** Νομοθετική χαρακτηρίζεται κάθε μέθοδος παραγωγής ενωσιακών κανόνων, για την οποία απαιτείται σύμπραξη του Συμβουλίου και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Οι πράξεις που παράγονται με τον τρόπο αυτόν ονομάζονται νομοθετικές.
 - Η νομοθετική πρωτοβουλία ανήκει σχεδόν πάντα στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή.
 - Το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο μπορούν να ζητήσουν από την Επιτροπή να αναλάβει νομοθετική πρωτοβουλία, αλλά η Επιτροπή μπορεί να αρνηθεί αιτιολογημένα.
 - Με ελάχιστες εξαιρέσεις, οι νομοθετικές προτάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής μπορούν να τροποποιηθούν από το Συμβούλιο μόνο ομόφωνα.
 - **ΜΗ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ:** Μη νομοθετική χαρακτηρίζεται κάθε μέθοδος παραγωγής ενωσιακών κανόνων χωρίς την συμμετοχή του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Οι πράξεις που παράγονται με την τρόπο αυτόν χαρακτηρίζονται ως μη νομοθετικές.

Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΕΝΩΣΙΑΚΩΝ ΚΑΝΟΝΩΝ

ΟΙ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ

18

□ ΣΥΝΗΘΗΣ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ:

- Αποτελεί τον κύριο τρόπο παραγωγής υποχρεωτικών νομικών πράξεων.
- Αφορά την έκδοση κανονισμών, οδηγιών και αποφάσεων από το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο μετά από πρόταση της Επιτροπής.
- Χαρακτηριστικό της η ισότιμη συμμετοχή του Συμβουλίου και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στην έκδοση των σχετικών πράξεων.
- Περιλαμβάνει αρκετά στάδια και προβλέπει μέχρι τρεις αναγνώσεις της προτεινόμενης πράξης από το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και σχηματισμό όπου τυχόν απαιτείται μιας επιτροπής συνδιαλλαγής https://www.europarl.europa.eu/external/html/legislativeprocedure/default_el.htm

□ ΕΙΔΙΚΕΣ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ:

- Χαρακτηρίζονται από την μη ισότιμη συμμετοχή του Συμβουλίου και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στην έκδοση της νομικής πράξης.
- Συνήθως, εκδίδονται κατόπιν πρότασης της Επιτροπής.
- Οι πιο σημαντικές είναι η Διαδικασία Διαβούλευσης και η Διαδικασία Εγκρίσεως.

Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΕΝΩΣΙΑΚΩΝ ΚΑΝΟΝΩΝ

ΟΙ ΜΗ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ

19

□ ΠΡΑΞΕΙΣ ΚΑΤΑ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΕΞΟΥΣΙΟΔΟΤΗΣΗ:

- Πρόκειται για μη νομοθετικές πράξεις γενικής ισχύος, που εκδίδονται από την Επιτροπή κατόπιν εξουσιοδότησης που της παρέχεται με νομοθετική πράξη.
- Οι πράξεις αυτές είτε συμπληρώνουν είτε τροποποιούν ορισμένα μη ουσιώδη στοιχεία της νομοθετικής πράξης.
- Οι νομοθετικές πράξεις πρέπει να οριοθετούν σαφώς τους στόχους και το περιεχόμενο, καθώς επίσης την έκταση και τον χρόνο της εξουσιοδότησης.
- Τα ουσιώδη στοιχεία ενός τομέα ρυθμίζονται αποκλειστικά με νομοθετική πράξη και απαγορεύεται να αποτελέσουν αντικείμενο εξουσιοδότησης.

- **ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΕΣ ΠΡΑΞΕΙΣ:** Εκδίδονται συνήθως από την Επιτροπή και σπανιότερα από το Συμβούλιο, στη βάση εκτελεστικών αρμοδιοτήτων που αναγνωρίζονται στα παραπάνω όργανα από μια υποχρεωτική νομική πράξη όταν απαιτούνται ενιαίες προϋποθέσεις για την εκτέλεση της πράξης αυτής.

Η ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΔΟΤΗΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ (ΑΡΘΡΑ 4 ΠΑΡ. 2 ΚΑΙ 5 ΠΑΡ. 1 ΣΕΕ)

20

□ ΕΝΝΟΙΑ ΑΡΧΗΣ ΔΟΤΗΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ:

- Η Ένωση ενεργεί μόνον εντός των ορίων των αρμοδιοτήτων που της απονέμουν τα κράτη μέλη με τις Συνθήκες για την επίτευξη των στόχων που οι Συνθήκες αυτές ορίζουν.
- Κάθε άλλη αρμοδιότητα ανήκει στα κράτη μέλη.
- Αποτελεί συνακόλουθο του παράγωγου χαρακτήρα της Ένωσης.

□ ΤΡΟΠΟΙ ΑΠΟΝΟΜΗΣ ΕΝΩΣΙΑΚΩΝ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΩΝ:

- Με τη ρητή τους ανάθεση στην Ευρωπαϊκή Ένωση, βάσει των άρθρων των Συνθηκών (ρητές αρμοδιότητες).
- Με την εφαρμογή της λεγόμενης ρήτρας ευελιξίας (άρθρο 352 ΣΛΕΕ).
- Με την εφαρμογή της θεωρίας των σιωπηρών εξουσιών (αφανείς αρμοδιότητες).

ΟΙ ΡΗΤΕΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

21

- Προσθήκη νέων ρητών αρμοδιοτήτων με κάθε αναθεώρηση των ιδρυτικών Συνθηκών.
- Αποτελούν πλέον την κύρια πηγή ενωσιακών αρμοδιοτήτων.
- Έχουν ωστόσο ειδικό χαρακτήρα → απαγορεύεται να ερμηνευθούν ως παρέχουσες μια γενικότερη εξουσιοδότηση για την υιοθέτηση μέτρων που ελάχιστα συνδέονται με τον σκοπό για τον οποίο έχουν απονεμηθεί.
- ΔΕΕ C-376/98 Γερμανία κατά Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης:
 - Αφορούσε προσφυγή για την ακύρωση οδηγίας που έθετε γενική απαγόρευση προβολής προϊόντων καπνού.
 - Η οδηγία είχε εκδοθεί βάσει των κανόνων για την ενιαία αγορά, με επίκληση της ανάγκης εξάλειψης των εμποδίων στην ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων και την ελεύθερη παροχή των υπηρεσιών.
 - Η οδηγία ακυρώθηκε επειδή κρίθηκε ότι οι κανόνες αυτοί αποσκοπούσαν στην απονομή στον ενωσιακό νομοθέτη μιας ειδικής αρμοδιότητας για τη θέσπιση μέτρων με προορισμό τη βελτίωση της λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς και όχι μιας γενικής αρμοδιότητας για τη ρύθμιση της εσωτερικής αγοράς.

Η ΡΗΤΡΑ ΕΥΕΛΙΞΙΑΣ (ΑΡΘΡΟ 352 ΣΛΕΕ)

22

- Παρέχει την εξουσιοδότηση στο Συμβούλιο να θεσπίζει με ομοφωνία τις κατάλληλες ρυθμίσεις, όταν:
 - ▣ Στο πλαίσιο των πολιτικών που καθορίζονται από τις Συνθήκες, η ενέργεια της Ένωσης θεωρείται απαραίτητη για την επίτευξη ενός από τους στόχους που τίθενται με τις Συνθήκες.
 - ▣ Δεν προβλέπουν ωστόσο οι Συνθήκες τις εξουσίες που απαιτούνται για τον σκοπό αυτόν.
- Η προσφυγή στη ρήτρα ευελιξίας απαγορεύεται όταν:
 - ▣ Υπάρχει ρητή νομοθετική αρμοδιότητα, βάσει της οποίας μπορεί να εκδοθεί η πράξη.
 - ▣ Χρησιμοποιείται ως νομική βάση για την έκδοση πράξεων που λόγω των αποτελεσμάτων και του περιεχομένου τους θα κατέληγαν πρακτικά σε έμμεση τροποποίηση των Συνθηκών.
 - ▣ Χρησιμοποιείται ως νομική βάση για την επίτευξη στόχου που εμπίπτει στην κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας.

ΟΙ ΑΦΑΝΕΙΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

23

- Προκύπτουν από την εφαρμογή της θεωρίας των σιωπηρών εξουσιών.
- Η ύπαρξη αρμοδιότητας προκύπτει όχι μόνο από ρητές ρυθμίσεις αλλά και σιωπηρά.
- Σε κάθε περίπτωση που αυτό είναι αναγκαίο προκειμένου να καταστεί εφικτή η πραγματοποίηση ενός στόχου που προβλέπεται από τις Συνθήκες.
- ΔΕΕ 22/70 Επιτροπή κατά Συμβουλίου (ERTA):
 - Η υπόθεση αφορούσε την ύπαρξη αρμοδιότητας σύναψης Διεθνούς Συνθήκης από την Κοινότητα στον τομέα των μεταφορών.
 - Η Κοινότητα είχε τότε αρμοδιότητα στον τομέα των μεταφορών, αλλά μόνο για θέσπιση εσωτερικών μέτρων και όχι για σύναψη συνθηκών.
 - Κρίθηκε τελικά ότι όταν η Κοινότητα θεσπίζει κοινούς κανόνες σε εφαρμογή μιας κοινής πολιτικής που προβλέπεται από τη Συνθήκη, απαγορεύεται πλέον στα κράτη μέλη να αναλάβουν υποχρεώσεις με τρίτες χώρες που θίγουν τους κανόνες αυτούς (αρχή παραλληλίας εσωτερικών και εξωτερικών αρμοδιοτήτων).

ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΗΡΗΣΗΣ ΑΡΧΗΣ ΔΟΤΗΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ

24

- ΔΕΕ 314/85 Foto-Frost v Hauptzollamt Lübeck-Ost:
 - Μόνο το ΔΕΕ νομιμοποιείται να ασκήσει τον σχετικό έλεγχο και να κηρύξει την ακυρότητα της πράξης.
 - Δικαστήριο κράτους μέλους που έχει αμφιβολίες για την εγκυρότητα μιας ενωσιακής νομικής πράξης οφείλει να παραπέμψει την υπόθεση στο ΔΕΕ.
- Γερμανικό Συνταγματικό Δικαστήριο:
 - Διεκδικεί την αρμοδιότητα να εξετάζει το κατά πόσο οι πράξεις των ενωσιακών οργάνων έχουν υιοθετηθεί εντός των ορίων των απονεμηθεισών ενωσιακών αρμοδιοτήτων και σέβονται τη γερμανική συνταγματική ταυτότητα.
 - Δέχεται ωστόσο να παραπέμψει πρώτα την υπόθεση στο ΔΕΕ, για να του παράσχει την ευκαιρία να τοποθετηθεί επί του θέματος.
- Η Απόφαση ΡΙ. ΎΣ 5/12 του Τσέχικου Συνταγματικού Δικαστηρίου.

ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΗΡΗΣΗΣ ΑΡΧΗΣ ΔΟΤΗΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ

25

□ Υπόθεση Peter Gauweiler

- Αφορούσε ένα πρόγραμμα επαναγοράς κρατικών ομολόγων από τις δευτερογενείς αγορές της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας.
- Η αρχική θέση του ΓΣΔ κατά την προδικαστική παραπομπή:
 - Το πρόγραμμα υπερβαίνει καταφανώς τις απονεμηθείσες αρμοδιότητες της ΕΚΤ στον νομισματικό τομέα και παραβιάζει την αρχή της απαγόρευσης της νομισματικής χρηματοδοτήσεως των κρατών μελών της ζώνης του ευρώ.
 - Πρέπει επομένως να κριθεί ανεφάρμοστο στη γερμανική επικράτεια, εκτός αν με την προδικαστική του απόφαση το ΔΕΕ το ερμηνεύσει με τον περιοριστικό τρόπο που το κατανοεί το ΓΣΔ.
 - Ευθεία απειλή κατά του προγράμματος και σαφής αμφισβήτηση της αποκλειστικής αρμοδιότητας του ΔΕΕ να κηρύσσει ανίσχυρες τις πράξεις των ενωσιακών οργάνων.
- Η προδικαστική απόφαση του ΔΕΕ: Η ΕΚΤ κινήθηκε εντός των ορίων των αρμοδιοτήτων της και τήρησε την αρχή της αναλογικότητας.
- Η αντίδραση του ΓΣΔ: Δέχεται απροθύμως την ερμηνεία του ΔΕΕ.

ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΗΡΗΣΗΣ ΑΡΧΗΣ ΔΟΤΗΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ

26

- Υπόθεση Heinrich Weiss (1/2)
 - Αφορούσε το πρόγραμμα ποσοτικής χαλάρωσης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας.
 - Η αρχική θέση του ΓΣΔ κατά την προδικαστική παραπομπή:
 - Υπάρχουν ενδείξεις ότι το πρόγραμμα πιθανώς υπερβαίνει τις απονεμηθείσες αρμοδιότητες της ΕΚΤ στον νομισματικό τομέα και την αρχή της απαγόρευσης της νομισματικής χρηματοδοτήσεως των κρατών μελών της ζώνης του ευρώ.
 - Χρήση επιχειρηματολογίας που ηθελημένα παρερμηνεύει την προδικαστική απόφαση του ΔΕΕ στην Υπόθεση Peter Gauweiler.
 - Ωστόσο, πιο φιλικός και συγκαταβατικός τόνος σε σχέση με την Υπόθεση Peter Gauweiler.
 - Η προδικαστική απόφαση του ΔΕΕ:
 - Η ΕΚΤ κινήθηκε εντός των ορίων των αρμοδιοτήτων της και τήρησε την αρχή της αναλογικότητας.
 - Πλήρης επιβεβαίωση της προδικαστικής του απόφασης στην Υπόθεση Peter Gauweiler.

ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΗΡΗΣΗΣ ΑΡΧΗΣ ΔΟΤΗΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ

27

□ Υπόθεση Heinrich Weiss (2/2)

▣ Η αντίδραση του ΓΣΔ στην προδικαστική απόφαση:

- Η εφαρμογή της αρχής της αναλογικότητας από την προδικαστική απόφαση αντίκειται καταφανώς στις κοινώς αναγνωρισμένες μεθόδους ερμηνείας των κρατών μελών.
- Η αρχή της αναλογικότητας έχει μια επανορθωτική λειτουργία που αποσκοπεί στην προστασία των αρμοδιοτήτων των κρατών μελών.
- Δεν σταθμίστηκε επαρκώς η καταλληλότητα και αναγκαιότητα του προγράμματος για την επίτευξη του επιδιωκόμενου στόχου νομισματικής πολιτικής έναντι των αρνητικών συνεπειών που η υιοθέτηση αυτού θα είχε για τις αρμοδιότητες των κρατών μελών λόγω των προβλέψιμων αποτελεσμάτων του οικονομικού χαρακτήρα.
- Επομένως, τόσο η ο τρόπος αιτιολόγησης του προγράμματος ποσοτικής χαλάρωσης της ΕΚΤ όσο και η ερμηνεία του προγράμματος αυτού από το ΔΕΕ υπερβαίνουν τις αρμοδιότητες των αντιστοιχών οργάνων και στερούνται εφαρμογής στη γερμανική επικράτεια.

ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΗΡΗΣΗΣ ΑΡΧΗΣ ΔΟΤΗΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ

28

□ Υπόθεση Heinrich Weiss – Επίλυση (1/2):

- Το ΓΣΔ έδωσε 3 μήνες περιθώριο στην ΕΚΤ να εκδώσει μια νέα απόφαση που να πληροί την αρχή της αναλογικότητας.
- Μετά την παρέλευση της προθεσμίας αυτής απαγορευόταν πλέον στη Γερμανική Κεντρική Τράπεζα να συμμετέχει στο επίμαχο πρόγραμμα αγοράς ομολόγων.
- Η ΕΚΤ αντέδρασε κοινοποιώντας τα πρακτικά των συζητήσεων κατά την υιοθέτηση του προγράμματος, που αποδείκνυαν κατά τη γνώμη της ότι συνεκτιμήθηκαν οι πιθανές οικονομικές επιπτώσεις του.
- Η Γερμανική Κυβέρνηση και το Γερμανικό Κοινοβούλιο κατέληξαν στη βάση των ανωτέρω πληροφοριών ότι η αρχή της αναλογικότητας είχε γίνει σεβαστή κατά την υιοθέτηση του προγράμματος.
- Ουδέποτε προχώρησε η ΕΚΤ σε έκδοση καινούριας απόφασης, όπως απαιτούσε το ΓΣΔ.
- Ωστόσο, η Γερμανική Κεντρική Τράπεζα έκρινε τελικώς ότι μπορούσε να συνεχίσει παρά ταύτα τη συμμετοχή της στο πρόγραμμα γιατί τα έγγραφα που κοινοποίησε η ΕΚΤ αποδείκνυαν ότι πληρούνταν οι όροι που είχε θέσει το ΓΣΔ.

ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΗΡΗΣΗΣ ΑΡΧΗΣ ΔΟΤΗΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ

29

- Υπόθεση Heinrich Weiss – Επίλυση (2/2):
 - Το ΓΣΔ απέρριψε στη συνέχεια μια προσφυγή ιδιωτών, η οποία είχε ως αντικείμενο τη μη συμμόρφωση της ΕΚΤ προς την απόφαση του ΓΣΔ.
 - Αν και έκρινε ότι η προσφυγή ασκούταν απαραδέκτως, προχώρησε παρά ταύτα και σε ανάλυση των λόγων για τους οποίους οι ισχυρισμοί των προσφευγόντων ήταν ουσία αβάσιμοι.
 - Σημείωσε ότι η Γερμανική Κυβέρνηση και το Γερμανικό Κοινοβούλιο είχαν μεγάλο περιθώριο ευχέρειας και ελιγμών στο να αποφασίσουν αυτόνομα τον τρόπο με τον οποίον θα μπορούσαν να επιδιώξουν τη θεραπεία των συνταγματικών ζητημάτων που είχαν τεθεί με την απόφαση του.
 - Δεδομένου αυτού, παραβίαση των καθηκόντων τους θα υπήρχε αν προέκυπτε είτε η μη λήψη καθόλου μέτρων εκ μέρους τους είτε η λήψη μέτρων προδήλως ακατάλληλων και ανεπαρκών.
 - Δεν προέκυπτε ωστόσο στην υπό κρίση υπόθεση μια τέτοια πρόδηλη παραβίαση, ενόψει των ενεργειών στις οποίες τα όργανα αυτά είχαν προβεί μετά την έκδοση της απόφασης του ΓΣΔ σε σχέση και με τα νέα στοιχεία που είχε αποκαλύψει στο μεταξύ η ΕΚΤ.

ΟΙ ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΕΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ (ΑΡΘΡΟ 3 ΠΑΡ. 1 ΚΑΙ 2 ΣΛΕΕ)

30

- Πρόκειται για αρμοδιότητες που ασκούνται αποκλειστικά από την Ευρωπαϊκή Ένωση.
- Στους αντίστοιχους τομείς τα κράτη μέλη απαγορεύεται να ενεργήσουν, εκτός αν τα εξουσιοδοτήσει η Ευρωπαϊκή Ένωση.
- **ΤΟΜΕΙΣ ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΩΝ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΩΝ:**
 - ▣ Τελωνειακή ένωση.
 - ▣ Θέσπιση κανόνων ανταγωνισμού που είναι απαραίτητοι για τη λειτουργία της κοινής αγοράς.
 - ▣ Νομισματική πολιτική για τις χώρες του ευρώ.
 - ▣ Διατήρηση βιολογικών πόρων θάλασσας στο πλαίσιο της κοινής αλιευτικής πολιτικής.
 - ▣ Κοινή εμπορική πολιτική.
 - ▣ Σύναψη Διεθνών Συμφωνιών, όταν η σύναψη αυτή προβλέπεται σε νομοθετική πράξη της Ένωσης ή είναι απαραίτητη για να μπορέσει η Ένωση να ασκήσει την εσωτερική της αρμοδιότητα, ή κατά το μέτρο που ενδέχεται να επηρεάσει τους κοινούς κανόνες ή να μεταβάλει την εμβέλεια τους.

ΟΙ ΣΥΝΤΡΕΧΟΥΣΕΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ (ΑΡΘΡΑ 2 ΠΑΡ. 2 ΚΑΙ 4 ΠΑΡ. 2 ΣΛΕΕ)

31

- Πρόκειται για αρμοδιότητες που μπορούν να ασκηθούν τόσο από την Ευρωπαϊκή Ένωση, όσο και από τα κράτη μέλη της.
- Είναι όλες οι αρμοδιότητες της Ευρωπαϊκής Ένωσης που δεν είναι ούτε αποκλειστικές ούτε υποστηρικτικές.
- Τα κράτη μέλη μπορούν να νομοθετούν στους τομείς αυτούς μόνον στο μέτρο που η Ευρωπαϊκή Ένωση:
 - ▣ Είτε δεν έχει παρέμβει ακόμα νομοθετικώς ασκώντας τη σχετική της αρμοδιότητα.
 - ▣ Είτε έχει αποφασίσει να παύσει την άσκηση αυτής της αρμοδιότητας.
- Όταν η Ευρωπαϊκή Ένωση ενεργοποιείται σε έναν τομέα συντρέχουσας αρμοδιότητας, το πεδίο άσκησης αυτής της αρμοδιότητας καλύπτει μόνο τα στοιχεία που αφορούν τη συγκεκριμένη ενωσιακή πράξη και όχι ολόκληρον τον τομέα.
- **ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΙ ΤΟΜΕΙΣ ΣΥΝΤΡΕΧΟΥΣΩΝ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΩΝ:**
 - ▣ Εσωτερική αγορά.
 - ▣ Κοινωνική πολιτική.
 - ▣ Περιβάλλον.
 - ▣ Προστασία καταναλωτών.
 - ▣ Ενέργεια.

ΟΙ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΕΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ (ΑΡΘΡΑ 2 ΠΑΡ. 5 ΚΑΙ 6 ΣΛΕΕ)

32

- Υπάρχουν ορισμένοι τομείς στους οποίους η Ευρωπαϊκή Ένωση μπορεί μόνον να στηρίζει, να συντονίζει και να συμπληρώνει τη δράση των κρατών μελών.
- Δεν έχει την εξουσία να νομοθετεί, ούτε μπορεί να παρεμβαίνει στην ικανότητα των κρατών μελών να το κάνουν.
- Στους συγκεκριμένους τομείς, οι ενωσιακές αρμοδιότητες είναι υποστηρικτικές των αρμοδιοτήτων των κρατών μελών.
- **ΤΟΜΕΙΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΩΝ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΩΝ:**
 - ▣ Προστασία και βελτίωση ανθρώπινης υγείας.
 - ▣ Βιομηχανία.
 - ▣ Πολιτισμός.
 - ▣ Τουρισμός.
 - ▣ Παιδεία – επαγγελματική εκπαίδευση– νεολαία – αθλητισμός.
 - ▣ Επαγγελματική κατάρτιση.
 - ▣ Πολιτική προστασία.
 - ▣ Διοικητική συνεργασία.

ΟΙ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ (ΑΡΘΡΟ 2 ΠΑΡ. 2-4-6 ΣΛΕΕ)

- Υπάρχουν κάποιοι τομείς στους οποίους απονέμονται στην Ευρωπαϊκή Ένωση ειδικές αρμοδιότητες, οι οποίες της επιτρέπουν να παίξει έναν ρόλο ευρύτερο από εκείνον που τυπικά της αναγνωρίζεται από τους κανόνες των Συνθηκών.
- Οι τομείς αυτοί αφορούν:
 - Τον συντονισμό από τα κράτη μέλη των οικονομικών πολιτικών και των πολιτικών τους στον τομέα απασχόλησης.
 - Τον συντονισμό των κοινωνικών πολιτικών των κρατών μελών.
 - Τον καθορισμό και τη θέση σε εφαρμογή της εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας, συμπεριλαμβανομένου και του προοδευτικού καθορισμού μιας κοινής πολιτικής άμυνας.

Η ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΟΤΗΤΑΣ (ΑΡΘΡΟ 5 ΠΑΡ. 3 ΣΕΕ)

34

- **ΣΤΟΧΟΙ ΑΡΧΗΣ ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΟΤΗΤΑΣ:**
 - Να εξασφαλίζει ότι οι αποφάσεις θα λαμβάνονται όσο γίνεται πλησιέστερα στους πολίτες.
 - Να υπάρχουν συνεχείς έλεγχοι, ώστε να εξακριβώνεται ότι η νομοθέτηση σε ενωσιακό επίπεδο είναι προτιμητέα σε σχέση με την άσκηση των αντίστοιχων αρμοδιοτήτων σε εθνικό / περιφερειακό / τοπικό επίπεδο.
- Η εφαρμογή της αρχής αφορά μόνον τις συντρέχουσες αρμοδιότητες, όχι τις αποκλειστικές.
- Στους τομείς αυτούς, η Ευρωπαϊκή Ένωση παρεμβαίνει μόνον εφόσον και κατά τον βαθμό στον οποίον οι στόχοι της προβλεπόμενης δράσης:
 - Δεν μπορούν να επιτευχθούν επαρκώς από κράτη μέλη, τόσο σε κεντρικό όσο και σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.
 - Μπορούν όμως λόγω της κλίμακας και των αποτελεσμάτων της προβλεπόμενης ενέργειας να επιτευχθούν καλύτερα σε ενωσιακό επίπεδο.

Η ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΟΤΗΤΑΣ (ΑΡΘΡΟ 5 ΠΑΡ. 3 ΣΕΕ)

35

- Η αρχή της επικουρικότητας εφαρμόζεται σε όλα τα ενωσιακά θεσμικά όργανα, ιδίως όσον αφορά την ανάληψη νομοθετικής πρωτοβουλίας και την υιοθέτηση νομοθετικών μέτρων.
- **ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΗΡΗΣΗΣ ΑΡΧΗΣ ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΟΤΗΤΑΣ:**
 - Κάθε ενωσιακό θεσμικό όργανο μεριμνά συνεχώς για την τήρηση της αρχής της επικουρικότητας.
 - Ο έλεγχος τήρησης της αρχής ανατίθεται προληπτικώς και στα εθνικά κοινοβούλια.
 - Ο κατασταλτικός έλεγχος ασκείται από το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
 - Διαφορά φύσης και σκοπού ενεργούμενων ελέγχων:
 - Κοινοβουλευτικός έλεγχος: Να μην υιοθετηθεί το μέτρο, λόγω παραβίασης της αρχής της επικουρικότητας. Ο έλεγχος αυτός είναι κυρίως πολιτικός.
 - Δικαστικός έλεγχος: Να κριθεί ότι το ήδη υιοθετηθέν μέτρο είναι ανίσχυρο, λόγω παραβίασης της αρχής της επικουρικότητας. Ο έλεγχος αυτός είναι νομικός.

Η ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΟΤΗΤΑΣ (ΑΡΘΡΟ 5 ΠΑΡ. 3 ΣΕΕ)

36

□ Ο ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΩΝ (1/2):

- Γίνεται βάσει του Πρωτοκόλλου σχετικά με την εφαρμογή των αρχών της επικουρικότητας και της αναλογικότητας.
- Τα σχέδια νομοθετικών πράξεων που απευθύνονται στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο αποστέλλονται άμεσα στα εθνικά κοινοβούλια.
- Κάθε εθνικό κοινοβούλιο μπορεί μέσα σε οκτώ εβδομάδες από την ημερομηνία αποστολής ενός σχεδίου νομοθετικής πράξης να απευθύνει στους Προέδρους του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου και της Επιτροπής αιτιολογημένη γνώμη στην οποία εκθέτει τους λόγους για τους οποίους εκτιμά ότι το υπό εξέταση σχέδιο παραβιάζει την αρχή της επικουρικότητας.
- Εάν η αιτιολογημένη γνώμη προέρχεται από τουλάχιστον το ένα τρίτο των ψήφων που μοιράζονται τα εθνικά κοινοβούλια, το σχέδιο πρέπει να επανεξεταστεί από το όργανο που το υπέβαλε (κίτρινη κάρτα).
- Μετά την επανεξέταση, το όργανο που υπέβαλε το σχέδιο μπορεί να αποφασίσει: α/να το κρατήσει ως έχει β/να το τροποποιήσει γ/να το αποσύρει. Σε κάθε περίπτωση, η απόφαση αυτή πρέπει να είναι αιτιολογημένη.

Η ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΟΤΗΤΑΣ (ΑΡΘΡΟ 5 ΠΑΡ. 3 ΣΕΕ)

37

□ Ο ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΩΝ (2/2):

- Αυστηρότερες προϋποθέσεις ισχύουν όταν πρόκειται για σχέδιο το οποίο υποβάλλεται στο πλαίσιο της συνήθους νομοθετικής διαδικασίας και οι αιτιολογημένες γνώμες που κρίνουν ότι παραβιάζει την αρχή της επικουρικότητας αντιπροσωπεύουν τουλάχιστον την απλή πλειοψηφία των ψήφων που έχουν τα εθνικά κοινοβούλια.
- Στην περίπτωση αυτή, εφόσον η Επιτροπή που εισηγείται το σχέδιο νομοθετικής πράξης επιθυμεί να το κρατήσει οφείλει να εξηγήσει σε αιτιολογημένη γνώμη της τους λόγους για τους οποίους κρίνει ότι η πρόταση συνάδει με την αρχή της επικουρικότητας.
- Το ζήτημα πηγαίνει στη συνέχεια στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, που αποφαινόμενοι σε πρώτη ανάγνωση.
- Εάν τα παραπάνω όργανα κρίνουν ότι η νομοθετική πρόταση παραβιάζει την αρχή της επικουρικότητας, μπορούν να την απορρίψουν είτε με την πλειοψηφία του 55% των μελών του Συμβουλίου είτε με την πλειοψηφία των ψηφισάντων στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (πορτοκαλί κάρτα).

Η ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΟΤΗΤΑΣ (ΑΡΘΡΟ 5 ΠΑΡ. 3 ΣΕΕ)

38

□ ΕΛΕΓΧΟΣ ΑΠΟ ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ:

- Ασκείται κατασταλτικά, μετά την υιοθέτηση της νομοθετικής πράξης.
- Μπορεί να είναι είτε άμεσος, είτε έμμεσος.
- Ο άμεσος έλεγχος γίνεται με την άσκηση προσφυγής στο ΔΕΕ και αποσκοπεί στην ακύρωση της πράξης.
- Η προσφυγή μπορεί να ασκηθεί και από τα κράτη μέλη στο όνομα των εθνικών τους κοινοβουλίων.
- Η προσφυγή μπορεί να ασκηθεί και από την Επιτροπή των Περιφερειών, αν προβλέπεται προηγούμενη διαβούλευση με το όργανο αυτό.
- Ο έμμεσος έλεγχος γίνεται μέσω των προδικαστικών παραπομπών και αποσκοπεί στο να κηρυχθεί η πράξη ανίσχυρη.
- Το ΔΕΕ έχει αναγνωρίσει ότι τα ενωσιακά θεσμικά όργανα έχουν ευρεία εξουσία εκτιμήσεως κατά την εφαρμογή της αρχής της επικουρικότητας.
- Ωστόσο, το μέτρο θα πρέπει να είναι αιτιολογημένο και όσον αφορά την τήρηση της αρχής της επικουρικότητας.

Η ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΟΤΗΤΑΣ (ΑΡΘΡΟ 5 ΠΑΡ. 3 ΣΕΕ)

39

- ΔΕΕ C-547/14 Philip Morris Brands SARL κατά Secretary of State for Health:
 - Η υπόθεση αφορούσε την εγκυρότητα μιας οδηγίας για την τυποποίηση και την πώληση προϊόντων καπνού.
 - Η οδηγία απαγορεύει μεταξύ άλλων την πώληση προϊόντων καπνού με αρώματα και γεύσεις.
 - Οι αιτούντες ισχυρίστηκαν ότι η υιοθέτηση αυτής της απαγόρευσης παραβιάζει την αρχή της επικουρικότητας, γιατί ο στόχος προστασίας της ανθρώπινης υγείας τον οποίον υπηρετεί μπορούσε να εξυπηρετηθεί επαρκώς σε επίπεδο κρατών μελών.
 - Το ΔΕΕ τόνισε ότι έπρεπε να εξακριβώσει αν ο νομοθέτης της Ένωσης μπορούσε να κρίνει βάσει εμπειριστατωμένων στοιχείων ότι ο επιδιωκόμενος σκοπός μπορούσε να επιτευχθεί ευχερέστερα σε ενωσιακό επίπεδο.
 - Σημείωσε ότι σκοπός της οδηγίας είναι τόσο η προστασία της ανθρώπινης υγείας, όσο και η βελτίωση της λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς για τον καπνό και τα συναφή προϊόντα.
 - Ακόμα και αν γινόταν αποδεκτό ότι η προστασία της ανθρώπινης υγείας μπορούσε να επιτευχθεί ευχερέστερα στο επίπεδο των κρατών μελών, η επιδίωξη το σκοπού αυτού σε εθνικό επίπεδο θα υπονόμει τον πρωταρχικό στόχο βελτίωσης της λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς για τον καπνό και τα συναφή προϊόντα.

Η ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΑΝΑΛΟΓΙΚΟΤΗΤΑΣ (ΑΡΘΡΟ 5 ΠΑΡ. 4 ΣΕΕ)

40

- Θέτει όρια στον τρόπο άσκησης των ενωσιακών αρμοδιοτήτων, τόσο των αποκλειστικών όσο και των συντρεχουσών.
- Απαιτεί να μην υπερβαίνουν οι πράξεις των θεσμικών οργάνων τα όρια του κατάλληλου και αναγκαίου μέτρου για την επίτευξη των θεμιτών σκοπών που επιδιώκει η σχετική ρύθμιση.
- Όταν υφίσταται επομένως ευχέρεια επιλογής μεταξύ περισσότερων του ενός κατάλληλων μέτρων, πρέπει να επιλέγεται το λιγότερο επαχθές και περιοριστικό.
- Απαιτείται περαιτέρω τα μειονεκτήματα που προκαλούνται από το μέτρο αυτό να μην είναι υπέρμετρα σε σχέση με τους επιδιωκόμενους σκοπούς.
- Με άλλα λόγια, θα πρέπει να υπάρχει αντιστοιχία μεταξύ του περιεχομένου και της μορφής της ενέργειας και του επιδιωκόμενου από αυτήν αποτελέσματος.

Η ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΑΝΑΛΟΓΙΚΟΤΗΤΑΣ (ΑΡΘΡΟ 5 ΠΑΡ. 4 ΣΕΕ)

41

□ ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΗΡΗΣΗΣ ΑΡΧΗΣ ΑΝΑΛΟΓΙΚΟΤΗΤΑΣ:

- Κάθε ενωσιακό θεσμικό όργανο μεριμνά συνεχώς για την τήρηση της αρχής της αναλογικότητας.
- Τα σχέδια των ενωσιακών νομοθετικών πράξεων αιτιολογούνται σε σχέση με αυτήν την αρχή και πρέπει να περιλαμβάνουν εμπειριστατωμένη έκθεση βάσει της οποίας μπορεί να κριθεί η τήρηση της αρχής.

□ ΔΙΚΑΣΤΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΗΡΗΣΗΣ ΑΡΧΗΣ ΑΝΑΛΟΓΙΚΟΤΗΤΑΣ:

- Ασκείται κατασταλτικά, μετά την υιοθέτηση της νομοθετικής πράξης.
- Μπορεί να είναι είτε άμεσος, είτε έμμεσος.
- Ο άμεσος έλεγχος γίνεται με την άσκηση προσφυγής στο ΔΕΕ και αποσκοπεί στην ακύρωση της πράξης.
- Ο έμμεσος έλεγχος γίνεται μέσω των προδικαστικών παραπομπών και αποσκοπεί στο να κηρυχθεί η πράξη ανίσχυρη.
- Έχει αναγνωριστεί ότι τα ενωσιακά θεσμικά όργανα έχουν ευρεία εξουσία εκτιμήσεως όταν καλούνται να προβούν σε σύνθετες προβλέψεις και σε επιλογές πολιτικοοικονομικής και κοινωνικής φύσεως.
- Απαιτείται όμως αιτιολόγηση του μέτρου και από την πλευρά της αναλογικότητας.

Η ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΑΝΑΛΟΓΙΚΟΤΗΤΑΣ (ΑΡΘΡΟ 5 ΠΑΡ. 4 ΣΕΕ)

42

- **ΤΑ ΤΡΙΑ ΣΤΑΔΙΑ ΕΛΕΓΧΟΥ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ ΤΗΣ ΑΝΑΛΟΓΙΚΟΤΗΤΑΣ:**
 - **ΚΑΤΑΛΛΗΛΟΤΗΤΑΣ:** Για να είναι κατάλληλο, το μέτρο πρέπει να είναι πρόσφορο για την επίτευξη του στόχου στον οποίο αποσκοπεί.
 - **ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑΣ:** Για να πληροί τον όρο της αναγκαιότητας, ο περιορισμός που εισάγει το μέτρο πρέπει να μην είναι επαχθέστερος από το απολύτως αναγκαίο για την επίτευξη του επιδιωκόμενου αποτελέσματος. Θα πρέπει επομένως ο σκοπός του περιορισμού να μην μπορεί να υπηρετηθεί επαρκώς με ηπιότερα μέσα.
 - **ΣΥΝΑΦΕΙΑΣ:** Μεταξύ του μέτρου και του επιδιωκόμενου σκοπού πρέπει να υφίσταται μία εύλογη σχέση. Και όταν ακόμη είναι κατάλληλος και αναγκαίος, ο περιορισμός που εισάγεται πρέπει να μη συνεπάγεται στην πράξη περισσότερα μειονεκτήματα για εκείνους στους οποίους αφορά από τα πλεονεκτήματα που γεννά για τα συμφέροντα τα οποία αποσκοπεί να προστατεύσει.
 - Υπάρχει ωστόσο αμφισβήτηση για τη φύση και την έκταση του ελέγχου που πρέπει να γίνεται κατά το τρίτο στάδιο εφαρμογής της αρχής.

Η ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΑΝΑΛΟΓΙΚΟΤΗΤΑΣ (ΑΡΘΡΟ 5 ΠΑΡ. 4 ΣΕΕ)

43

- ΔΕΕ C-283/11 Sky Österreich GmbH κατά Österreichischer Rundfunk:
 - Οι αιτούντες αμφισβητούσαν τη νομιμότητα της υποχρέωσης που η οδηγία για τις υπηρεσίες οπτικοακουστικών μέσων επιβάλλει στους τηλεοπτικούς σταθμούς που μεταδίδουν κατά αποκλειστικότητα γεγονότα μεγάλου ενδιαφέροντος να επιτρέπουν στους άλλους τηλεοπτικούς σταθμούς να προβάλλουν άνευ ανταλλάγματος σύντομα αποσπάσματα του γεγονότος.
 - Κρίθηκε ότι ο επιβαλλόμενος περιορισμός ήταν κατάλληλος για την προαγωγή του επιδιωκόμενου στόχου πληροφόρησης του κοινού.
 - Ήταν επίσης αναγκαίος, καθώς η πρόβλεψη τυχόν υποχρέωσης αποζημίωσης για τη μετάδοση των σύντομων αποσπασμάτων θα μπορούσε να αποθαρρύνει τους άλλους τηλεοπτικούς σταθμούς να τα αποκτούν και άρα να περιορίσει σημαντικώς την πρόσβαση του κοινού στην πληροφόρηση.
 - Τέλος, ο ενωσιακός νομοθέτης είχε λάβει όλα τα απαραίτητα μέτρα ώστε να σταθμίσει σωστά τον περιορισμό που η επίμαχη απαγόρευση έθετε στην επιχειρηματική ελευθερία των προσφευγόντων έναντι του στόχου πληροφόρησης του κοινού.

Η ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΑΝΑΛΟΓΙΚΟΤΗΤΑΣ (ΑΡΘΡΟ 5 ΠΑΡ. 4 ΣΕΕ)

44

- C-293/12 Digital Rights Ireland και Seitlinger:
 - Η υπόθεση αφορούσε την εγκυρότητα της οδηγίας για τη διατήρηση των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.
 - Το ΔΕΕ επεσήμανε ότι η οδηγία υπηρετούσε έναν σκοπό γενικού συμφέροντος, ήτοι την καταπολέμηση της σοβαρής εγκληματικότητας.
 - Έκρινε επίσης ότι η παρέμβαση που η εφαρμογή της οδηγίας συνεπαγόταν για την ιδιωτική ζωή των πολιτών ήταν κατάλληλη για την επίτευξη του παραπάνω στόχου.
 - Κατέληξε ωστόσο ότι εκδίδοντας την οδηγία ο ενωσιακός νομοθέτης είχε υπερβεί τα όρια που επιβάλλει η αρχή της αναλογικότητας, μη λαμβάνοντας επαρκή μέτρα προκειμένου να εξασφαλίσει ότι επέμβαση στην ιδιωτική ζωή των πολιτών θα περιοριζόταν πράγματι στο αυστηρώς αναγκαίο για την επίτευξη του στόχου καταπολέμησης της σοβαρής εγκληματικότητας.
 - Έκρινε επομένως την οδηγία ανίσχυρη λόγω παραβίασης της αρχής της αναλογικότητας.

Η ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΑΝΑΛΟΓΙΚΟΤΗΤΑΣ (ΑΡΘΡΟ 5 ΠΑΡ. 4 ΣΕΕ)

45

- C-493/17 Heinrich Weiss:
 - Η υπόθεση αφορούσε την εγκυρότητα του προγράμματος ποσοτικής χαλάρωσης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας.
 - Όσον αφορά την αναλογικότητα του προγράμματος, το ΔΕΕ σημείωσε ότι αυτό ήταν κατάλληλο και αναγκαίο για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού του νομισματικής πολιτικής (την σταθερότητα των τιμών μέσω του ελέγχου του ποσοστού του πληθωρισμού).
 - Έκρινε επίσης ότι η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα στάθμισε τα εμπλεκόμενα συμφέροντα και συνόδευσε την παρέμβαση της με επαρκείς εγγυήσεις που περιόριζαν σημαντικά τον κίνδυνο έκθεσης των κεντρικών τραπεζών σε οικονομική ζημία λόγω της συμμετοχής τους στο επίμαχο πρόγραμμα αγοράς κρατικών ομολόγων.
 - Το Γερμανικό Συνταγματικό Δικαστήριο έκρινε όμως ότι αυτή η εφαρμογή της αρχής της αναλογικότητας παραβίαζε καταφανώς τις κοινώς αναγνωρισμένες μεθόδους ερμηνείας των κρατών μελών. Υποστήριξε ειδικότερα ότι κατά το τρίτο στάδιο ελέγχου της αρχής της αναλογικότητας έπρεπε να σταθμιστούν επίσης οι σοβαρότατες επιπτώσεις οικονομικής πολιτικής του προγράμματος έναντι του επιδιωκόμενου νομισματικού σκοπού του.